

Žižkov se zrodil na Pražačce

01.02.2021

Správce statku Pražačka Josef Stome měl čtyři dcery. Mezi nápadníky, kteří za nimi docházeli, byl i Karel Hartig, budoucí zakladatel Žižkova.

[Poslechněte si audioverzi](#)

Když se v únoru 1358 rozhodl tehdy dvaadvacetiletý král Karel IV. kultivovat okolí Prahy a zakládat vinice, jedním z vybraných míst byl i vrch Vítkov a místo dnešní křižovatky Ohrada. Po čase už mezi zlátnoucími hrozny stály sklípky, viniční domky i větší hospodářství. Vinice tu zůstaly asi tři století, než jich velkou část za třicetileté války zničili Prahu ostřelující Švédové. Jedno místo se ale rozvíjelo dál — usedlost ve starých mapách označovaná jako Brasatscha. „Je možné, jak bývalo zvykem, že se jednalo o jméno nějakého dřívějšího majitele. Zda se z toho názvu ale vyvinula dnešní Pražačka, jisté není,“ upřesňuje Filip Stome, jehož předkům statek v minulosti patřil. „První zmínky o stavení s popisným číslem 10 a jménem Pražačka jsou z roku 1785. V té době patřil statek pražskému měšťanovi Slavíkovi. S jeho dcerou Teresií se oženil Jan Stome, který tak Pražačku vyženil a stal se jejím správcem,“ vzpomíná na svého předka Filip Stome, který také žije a pracuje na Žižkově.

Janovi se brzy narodil syn Josef, který měl s manželkou Marií dva syny a čtyři dcery. Když Josef zemřel, statek pod správou emancipované Marie prosperoval, brzy se zde také začali scházet nápadníci. „Ti chodili za děvčaty vždy pospolu, zdejší končiny se totiž nepokládaly za bezpečné. Na blízkých Židovských pecích se ukrývaly různé ‚nekalé živly‘. Obzvlášť po setmění bylo nebezpečné chodit jednotlivě,“ vzpomíná Filip Stome. Jedním z galánů dvořících se dceři Amálii byl jakýsi Karel Hartig. „Ještě před svatbou Amálie a Karla rozhodla její matka Marie o zastavění rodinných pozemků a Karla Hartiga pověřila vytvořením regulačního plánu. Tento dokument z roku 1865 je považován za zakládající listinu Žižkova. Vlastně se dá říci, že Žižkov založila žena,“ vypráví s úsměvem Filip Stome.

Na dvoře i v sednici zemědělského stavení začaly vznikat první nápady nové zástavby a bylo rozhodnuto, že tu vyrostou pavlačové domy s malými byty, nikoliv vily se zahradami. Statek časem zdědil nejstarší syn Václav, Amáliin bratr a Hartigův švagr, který spolu s Karlem začal budovat novou pražskou čtvrť. Pražačce se dařilo a s ní i celému okolí. Například v roce 1891 se na pozemcích sklídilo 1 355 mandelů ječmene, 1000 mandelů pšenice, 250 mandelů žita a 264 mandelů ovsa. Jeden mandel přitom představoval 15 snopů obilí. Také se tu hojně sázely brambory, řepka, řepa a hořčice. Chloubou statku však byli vepři. „Dnes je to těžko představitelné, ale v místě dnešní křižovatky Ohrada se chovalo více než šest set prasat, padesát krav a čtyři páry koní. S prasaty získal Václav Stome mnoho cen. Například v roce 1891 obdržel na Všeobecné zemské jubilejní výstavě v Praze zlatou medaili za čistokrevný chov vepřů,“ popisuje úspěchy svých předků Filip Stome. Vepřinec byl moderní, vydlážděný, vybavený jednak železnými troubami pro vytápění, jednak strouhami zajišťujícími čistotu zvířat. Byla tu i kuchyně. Na statek běžně chodili lidé

kupovat zeleninu, ovoce, mléko i maso. Vepřové prodával Václav také svému bratru Zdeňkovi, který měl řeznictví a hotel na Vinohradech.

Pražáčka prosperovala až do druhé světové války, kdy v její blízkosti probíhaly tuhé boje. Poškozená stavba už pak obnovena nebyla. „Počátkem 50. let byla Pražáčka mému pradědovi Václavovi Stomemu sebrána komunisty a zbourána. Demolici mu pak určili k náhradě,“ popisuje potomek konec slavné usedlosti, která musela ustoupit dopravní infrastruktuře. Rodina Stomeových se po roce 1990 o pozemky přihlásila. „V restitucích nám byla vrácena pouze část, zejména volná prostranství s parky. Naopak zastavěné pozemky vráceny nebyly,“ dodává.